

Asia: VN/23793/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa ansiopäivärahan määrän alentamista koskevasta ehdotuksesta?

Kyseessä valtionalouden säästötoimi, joka vaikuttaa valtionalouden menoihin säästävästi, ja jossa poliittinen päätöstausta. Yksittäisen ansiopäivärahasaajan näkökulmasta vaikutus on toimeentuloa huonontava. Ansiopäivärahan alentamisella pyritään edistämään työllisyyttä ja työhön menon kannustavuutta työttömyyteen nähden. Nähtäväksi jää, minkälainen vaikutus työllisyyteen toimella lopulta on: onko ansiopäivärahan pienentymisellä työllistymiseen kannustava vaikutus.

Lausuttavaa palkkatuetta työtä ja työssäoloa koskevasta ehdotuksesta?

Tulee olemaan iso muutos palkkatuetussa työssä oleville ja palkkatukea käyttäville työnantajille. Kannustaako muutos hakeutumaan työhön yksityiselle sektorille? Vai aiheutuuko muutoksesta entistä enemmän vaikeuksia niille, joiden työllistyminen on palkkatukityön varassa? Palkkatuki tulee volyymiltaan pienentymään olennaisesti.

Hyvä muutosehdotus on se, että palkkatuen käyttö sairauden tai vamman perusteella vahvistuu.

Lausuttavaa työllistämismääräysten ja siihen liittyvän sääntelyn kumoamisesta?

Velvoitetöytäilymääräysten vaikutus työllisyyden kehitykseen on ollut heikko. Kokonaisuutena tarkasteltuna ehdotus on tervehdyttävä muutos aiempaan nähden, ja ns. eläkeputki poistamalla työllisyyteen arvioidaan olevan positiivinen vaikutus. Optimaalisimmillaan muutoksella voisi olla irtisanomisia vähentävä vaikutus, koska ns. eläkeputkia ei enää ole. Yksilön kannalta tarkasteltuna vaikutus on toimeentuloa heikentävä. Riskinä saattaa olla, että ne ikääntyvät työnhakijat, joilla on heikentynyt työ- ja toimintakyky, joutuvat muuta huonompaan työmarkkina-asemaan.

Lausuttavaa työttömyysturvavaroja koskevasta ehdotuksesta?

Ehdotetussa muutoksessa on hyvää se, että palkkatuettu työ otetaan huomioon työttömyysturvan työssäoloa purettaessa (moitittava menettely).

Lausuttavaa ehdotuksesta, joka koskee luopumista eräistä työssäoloa ja ansiopäivärahan määrä koskevista ikäsidospoikkeuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

Ehdotetussa muutoksessa on hyvää se, että palkkatuettu työ otetaan huomioon työttömyysturvan työssäoloehdotusta purettaessa (moitittava menettely).

Lausuttavaa esityksen taloudellisista vaikutuksista (ml. vaikutukset julkiseen talouteen, työllisyyteen ja kuntiin)?

Palkkatuen käytön väheneminen tulee näkymään lisääntyvänä työttömyytenä. Yhdistysten työllistäminen uhkaa loppua lähes kokonaan. Joidenkin julkisten palvelujen olemassaolo vaarantuu: kuntasektorilla palveluja on järjestetty kansalaisille palkkatuetun työn turvin, esimerkiksi liikunta- ja ikäihmisten hyvinvointipalveluja.

On oletettavaa, että työnhakijakunnasta tulee aina osa olemaan sellaisia, jotka eivät valmiuksiltaan kykene työllistymään muuhun kuin tuettuun työmahdollisuuteen. Kaiken kaikkiaan parempi vaihtoehto työnhakijalle on se, että hän voisi olla työssä – vaikka palkkatuetussa – kuin että hän on työttömänä

Vaikutus valtiontalouteen on positiivinen, koska syntyy säästöjä. Kuntasektorilla muutos saattaa aiheuttaa lisääntyvää vastuuta mm. kasvavina toimeentulomenoina.

Lausuttavaa vaikutuksista toimeenpanijoihin (ml. vaikutukset työttömyysetuuden maksajiin ja julkisen työvoimapalvelun järjestäjään)?

Palkkatuki on ollut tärkeä työllistymistä edistävä palvelu. Palkkatuella on voinut kompensoida työnhakijan osaamisen ja valmiuksien puutteita.

Lausuttavaa muista vaikutuksista (ml. vaikutukset yrityksiin ja muihin työnantajiin)?

Toivottavaa olisi, että muutosehdotukset lisääisivät yritysten palkkatuen käyttöä, kun se kunnissa ja yhdistyksissä vähenee. Palkkatuen vaikuttavuus paranee jos näin käy. Kaiken kaikkiaan ehdotetuissa muutoksissa yritysten kannustimiin ei ole yhtä suurta muutosta tulossa kuin muille toimijoille.

Lausuttavaa siitä miten muutosten vaikutuksia voitaisiin seurata ja arvioida jälkikäteen?

Vaikutuksia voitaneen jatkossa seurata palkkatuen volyymin mittareilla: työllistettyjen lukumäärä, palkkatuen määrät, palkkatuen käyttö työnantaja sektoreittain, jne.

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

-

Muuta lausuttavaa esityksestä?

Palkkatuettu työ yrityssectorille suunnattuna saattaisi lisätä työllistävyyttä.

Kaiken kaikkiaan Kainuun TE-toimisto katsoo, että esitetyt muutokset ansiopäivärahan, työssäoloehdon kertymisen ja palkkatuen käytön vähentämiseksi ja pienentämiseksi ovat yksilön näkökulmasta merkittävän suuria muutoksia. Parempi malli olisi esimerkiksi osittainen

työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä. Sillä voisi olla parempi vaikutus palkkatukijakson jälkeiseen työllistymiseen.

Kohdennettu kysymys TE-toimistoille ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille: Mikä on tilastotietoihin tai arvioon perustuva käsityksenne muutoksen taloudellisista ja muista vaikutuksista, jos palkkatuettu työ kerryttäisi kokonaisuudessaan työssäolovelvoitetta ja koulutusta vailla oleville nuorille asetettua seuraamusta?

-

Vihanta Kaisamarja
Kainuun TE-toimisto